

Josef Vaňhara

Yvona Činčová

Dne 6. července 2017 jsme si připomněli 110. výročí narození významného zlínského novináře Josefa Vaňhary. Jeho profesní dráha započala v roce 1925, kdy byl jako osmnáctiletý přijat do redakce baťovského periodika *Sdělení*. Dělní ve Zlíně se snažil zachytit nejenom slovy, ale i fotoaparátem a kamerou. Svým zápalem pro novinářskou práci se postupně vypracoval až na šéfredaktora. V době druhé světové války však musel redakci opustit poté, co jej v roce 1940 zatkl gestapo. Naštěstí nebyl uvězněn a díky firmě Baťa mohl až do konce války pracovat v archivu, kde měl, spolu s dalšími kolegy „schovanými“ před Němci, na starost fotoarchiv a novinové zprávy o Zlíně. Výsledky jejich práce jsou dnes k dispozici badatelům ve Státním okresním archivu Zlín-Klečůvka.

Po skončení války se chtěl opět věnovat „novinařině“, ale nemohl se vrátit do své domovské redakce, protože ve firmě Baťa došlo k velkým změnám – baťovští ředitelé byli zbaveni svých funkcí a místní národní výbor vedený komunisty jmenoval národní správu firmy. Josef Vaňhara proto založil regionální deník Československé strany národně socialistické *Zdar*, který řídil nejprve ze Zlína, později z brněnského Melantrichu. Na konci roku 1947 přešel do pražské redakce Melantrichu, kde pracoval jako zahraničně politický redaktor *Svobodného slova*. Od 1. března 1948 se měl stát šéfredaktorem *Svobodného zítřka*, k čemuž však nakonec nedošlo. Po únorovém převratu byly budovy Melantrichu a ústředí Československé strany národně socialistické obsazeny milicionáři a Josef Vaňhara byl spolu s dalšími kolegy vyloučen ze Syndikátu novinářů. Po zákazu publikační činnosti následovalo jeho odsouzení

Josef Vaňhara. Fotoarchiv MJVM. |

k nuceným pracím v uranových dolech v Jáchymově, odkud se vrátil s podlomeným zdravím po třech letech v roce 1953. Poté pracoval až do důchodu jako dělník a psal pouze „do šuplíku“.

Připravené rukopisy mohly být publikovány až po roce 1989. První z nich, *Zlínské letectví*, vydalo Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně ve spolupráci s Nadací studijního ústavu Tomáše Bati v roce 1993. Josef Vaňhara v této publikaci vyzdvihl zásluhy firmy Baťa o rozvoj civilního letectví v letech 1924–1939. O rok později zaznamenala velký úspěch kniha *Příběh jednoho muže a jednoho města*, která je věnována Zlínu a firmě Baťa. Vaňhara v ní vzpomíná nejen na proměnu venkovského města svého dětství v moderní průmyslové centrum, ale také na Zlín v období druhé světové války a těsně po ní. Přínos této knihy je především v tom, že se díky ní po čtyřiceti letech nuceného mlčení zveřejnily informace o historii a významu firmy Baťa. V roce 1995 vyšla poslední Vaňharova kniha *Zpráva o jedné zkušenosti*, dokumentující jeho zážitky z tábora nucených prací. K novinářské činnosti se Josef Vaňhara vrátil po roce 1989 díky spolupráci s novým Zpravodajem města Zlína.

Za své zásluhy byl oceněn Cenou města Zlína v roce 1993 spolu s Ing. Miroslavem Zikmundem a architektem Vladimírem Karfíkem. Josef Vaňhara zemřel 11. září 1997 ve věku devadesáti let.

Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně spravuje fond Josefa Vaňhary, který získalo darem od jeho dcery Jany Davidové. Fond obsahuje rukopisy jeho knih i článků a Vaňharovu korespondenci.